

לקחה טובה

פרשת חיי שרה התש"ע יוצא לאור ע"י רשת מוסדות "טוב" בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מנשה צדקה שליט"א

הדלקת נרות שבת 4:21
 מוצאי שבת 5:50
 סוק"ש מג"א 8:36
 סוק"ש גר"א 9:12
 הצות 11:41

שבת מברכין חודש כסלו
 מולד: יום שלישי אחה"צ שעה 12 15 דקות 9 חלקים
 ר"ח ביום שלישי רביעי

פנינים לפרשה

"ארץ ארבע מאות שקל וגו'"
 ופי' בתרגום אונקלוס – "ארעה שווא ארבע מאה סלעין וכדו' ע"ש.

באמת נראה, שארבע מאות שקל כסף, היה מחיר גבוה ומופוז מאד באותו זמן. שהרי יעקב אבינו קנה חלקת השדה במאה קשיטה, היינו במאה מעה, כדפירשיי ז"ל (לקמן לגי' יט') וכדאמרינן ברי"ה דף כ"ו, ובשקל יש עשרים גרה – היינו עשרים מעה – נמצא דמאה קשיטה הם חמשת שקלים, ועפרון שדרש ארבע מאות שקלים, הוא פי שמונים יותר, ממחיר השדה ששילם יעקב אבינו ע"ה, (כי מסתברא ששדה האמור סתם, היה לו איזה גבול מסוים. וא"כ שדה עפרון ושדה העיר שקנה יעקב אע"ה, היו במדתן לא רחוקים זמ"ז).

"עבר לסחר"
 אפשר לרמוז, דקודם אותיות "סחר" הם אותיות "נוק", ו"עובר" לשון קודם, כמו "עובר לעשייתו" (פסחים ז:). וכן לעפרון שהיה רע עין היה לו נוק, וכמו שרז"ל (בר"ר פי נחי ז') דרשו עליו הכתוב (משלי כחי כב') "ולא ידע כי חסר ביבואנו", דאותיות "סחר" נעשה "חסר". וזו תוכחת מוסר לכל סוחר, שישים גנד עיניו, כי לפני סחר, נוק ואותיות חסר. דיש כמה לאוין. "לא תגנובו", "לא תוננו" "לא תעשוק". "לא תגזול", "לא תשקרו". ואם יזהר בכל, אז יהיה סוחר טוב, ומבקש רצון מה', ואם יעבור, נזק לפניו גם חסר.

ועוד יש לרמוז משז"ל (כתובות ס"ו): מלך ממון חסר, וזה רמוז, אם חסר לצדקה, יהיה סוחר ויצליח, ועוד יש לצדד ברמזים אלו. (חומת אנך)

"ויען לבן ובתואל"
 פירשיי - רשע היה וקפץ להשיב לפני אביו יש מקשים, והלא גם בבני יעקב כתיב (לקמן לד, יג) "ויענו בני יעקב את שכם וגו'". ואין כאן קושיא, דשם בבני יעקב, אפשר שלא היה מענה בפי יעקב בעת ההוא, משא"כ כאן דכתיב "ויען לבן ובתואל", הרי שאף בפי בתואל היה מענה בעת ההוא, אלא שלבן הקדימו מפני רשעתו. (דברי דוד)
 אך אליעזר שהיה עבד כנעני הקב"ה מסייע בקפיצת הדרך להוציאו מהארץ. (חתם סופר)

בשנים המאוחרות, אלא בכל יום עשתה את הראוי לאותו יום...

"ותמת שרה"
"על ידי בשורת העקידה, שנזדמן בנה לשחיטה וכמעט שלא נשחט, פרחו נשמתה ומתה". (רש"י)
 מה בין אברהם, שעמד בנסיון העקידה, לשרה, שפרחה נשמתה רק מן השמועה על כך בלבד? אלא שאת אברהם הכניס הקב"ה לנסיון אט אט, והאריך אליו בדבורו, כדי "שלא לערבבו פתאום ותזוז דעתו עליו ותטרף" – כלשון רש"י (כב, ב), ובכח מידת ההסתגלות הטבועה באדם, הוכן נפשית לקראת הנסיון, ועמד בו. אבל שרה ששמעה זאת בפתע פתאום, לא עמד לבה ומתה.

עוד אפשר לבאר, שעה שהקב"ה נותן נסיון לאדם, נותן לו יחד עמו את הכל לעמוד בו. אברהם אבינו ניתנה לו העקידה כנסיון עבורו, ויחד עמו גם כח העמידה בו. אבל שרה הגם שגדולה היתה מאברהם בנבואה, הרי כיון שלא ניתן לה הנסיון, ממילא לא היתה מסוגלת לעמוד בו. (רבי חיים שמואלביץ)

"שמענו אדני, נשיא א-להים אתה בתוכנו"
 צריך היה להיות כתוב "שמענו אדוננו" שאם הוא מדבר כשליח בני חת ואומר שמענו – שמע אותנו, כן היה צריך לומר "אדוננו" אלא שאין זה מדרך המוסר שישים אחרים עמו בהכנעתו לפני אדם זר. (אבן עזרא)

"ארץ ארבע מאות שקל כסף ביני ובינך מה היא"
"ביני ובינך" – בין שני אוהבים כמונו מה היא חשובה לכלום. (רש"י)

מאימתי נחשבו אברהם ועפרון אוהבים זה לזה? אלא הכוונה, פירש הרבי ר' חיים מאיר מויז'ניץ, שכל אחד משינוי אוהב משהו. וכך אמר עפרון לאברהם: אני חומד ממון, ולא מסתפק בארבע מאות שקל, אוהב כסף לא ישבע כסף; ואתה אוהב מצוות, הנך מוכן לפזר כל הון שבעולם בכדי לקיים מצוה, נמצא שגם אני גם אתה איננו מייחסים ערך רב לארבע מאות השקלים שאני דורש....

"ויהיו חיי שרה"
 ראו לציין, כי פרשה זו המדברת ממיתת שרה, נקראת "חיי שרה", וכן פרשה המדברת ממיתת יעקב, נקראת "ויחי".
 שמות אלה כאילו מלמדים אותנו. כי עיקר החיים, המה החיים הנצחיים, אשר אחרי פירוד הנשמה מן הגוף. וכן נאמר (קהלת ז') "טוב שם משמן טוב ויום המות מיום הולדו". ועיין שם בילק"ש.
 (אזנים לתורה)

הבנתי מתוך סי' "פענח רז"א", לעומת כי צחקה שרה בדברי המלאך של רחמים, וחשבה כי הטעה אותה בבשורת לידת יצחק, ע"כ מלאך השטן הטעה אותה בבשורת מיתת יצחק ונענשה בזה ודבר גדול דבר הנביא. (מעם לועז)

וכן מובא בספר חסידים. "ותכחש שרה לאמר לא צחקתי כי יראה" (לעיל יחי טו') לפי שכזבה בגלל יצחק – מתה בגלל עקידת יצחק.
 (מדבר שקר תרחק)

"ויהיו חיי שרה... שני חיי שרה"
 כולם שווין לטובה (רש"י)
 איך יתכן לומר כן? והלא רוב שנותיה היתה חשוכת-בנים ושרויה בצער, סובלת רעב וגלות, שבויה בידי פרעה ואבימלך, וכיוצא בפורענויות הללו – ואיך כל שנותיה שווין לטובה?

אכן הכוונה – אמר הרבי ר' זושא מאניפולי – שבכל שנותיה אמרה על כל מאורע בשווה "גם זו לטובה". על כל רעה ברכה את ה' כשם שמברכין על הטובה, ומעולם לא ידעה רע מה טיבו, כיון שהכל מידו של השם הטוב....

כיוצא בזה היה רבי זושא מפרש את הפסוק בפרשתנו "ויה' ברך את אברהם בכל" – היינו במידה טובה זו של "כיל" שהיה ר' זושא מפרש את הברכה שעשה לי כל צרכי כל מה שעושה לי הקב"ה לצרכי הוא, הכל לטובה, ובהרגשה נפלאה זו נתברך אברהם אבינו.

האדמו"ר בעל "שפת אמת" אומר: "כולם שווין לטובה" – מעיד הכתוב שכל שנות חייה שווין היו אצלה לטובה, שלא היה קלקול ופגם בשנים הקודמות, עד שתצטרך לתקן

"ויצא העבד כלי כסף וכלי זהב ובגדים ויתן לרבה"
שאל הרבי שלום רוקח מבעלז: כלי כסף וכלי זהב נחא, מתנות יקרות הן, אך מדוע היה צורך להביא בגדים, אלא שאברהם עמד על כך שרבה תשאיר את בגדיה הקודמים בבית אביה שלא תביא את האופנה של ארם נהריים לבית אברהם ויצחק, ולכן שלח לה בגדים המתאימים בצניעותם לאמותינו הקדושות.
(הרבי מבעלז)

"ואשבעך בה' אלקי השמים וא-לקי הארץ וגו'"
מהי ההדגשה של א-לקי השמים וא-לקי הארץ?
מבאר האבן עזרא כיון שהנושא הוא זיווגים, אשר עליהם נאמר שבת קול יוצאת מן השמים ואומרת "בת פלוני לפלוני" א"כ צריך היה להשיעו שיבנה את השתדלותו לפי המקור של הבת קול "א-לקי השמים".
(אבן עזרא)

"עבד אברהם אנוכי"
החפץ חיים נהג לנסוע בעיירות בלי לגלות את זהותו, אך כאשר הוזמן להתארך היה חושף את זהותו והביא לכך רומן מהאליעזר שהכריז "עבד אברהם אנוכי" וכל זאת למה? כדי שידעו שהוא מקפיד כאברהם בכל דיני כשרות.
ומכאן למד החפץ חיים שעליו לומר את שמו כדי שיקפידו המארחים בהלכות כשרות כראוי, ולא יבוא לכלל מכשול. (חפץ חיים)

"ויישם לפניו לאכול"
הכתיב הוא "ויישם", והקרי הוא ויושם" נראה לעניות דעתי מרומז פה מה דאי ברשי"י, שנתנו לו לאליעזר סם המות במאכלו, ובא המלאך והחליף את שלו בשל בתואל, והוא מהמדרש רבה (ט, יב).
ולפיו ניתן לאליעזר שתי פעמים לאכול, בפעם הראשונה נתן לפניו לאכול, אחד מבני הבית אשר נראה לכל מי הוא. אשר העמיד לפניו המאכל, ובפעם הב' הושם לפניו מהמלאך אשר לא נראה לשום אדם. והנה הראשון הוא הכתיב "ויישם". שפירושו "הוא השיש לפניו", והוא אחד מבני הבית הנראה לכל, ואח"כ הקרי "ויישם" שפירושו "שהושיש לפניו", ולא מורה כלל מי השיש, רק סתם "הושיש" מהמלאך, אשר העמיד לפניו המאכל בפעם השנית וק"ל. (חתם סופר)

"ותרד העינה ותמלא כדה"
חז"ל דרשו (ב"ד ס' ה') שעלו המים לקראתה, פירש הרמב"ן, שדקדקו ממה שלא נאמר "ותשאב", סימן שלא היתה צריכה לשאב, מפני שעלו המים לקראתה.
והוסף הרמב"ן, שהנס הזה נעשה לה רק פעם אחת, כי אח"כ כאשר השקתה את הגמלים, נאמר "ותשאב", ולא פירש מדוע נעשה לה הנס רק פעם אחת.

"ותכל להשקותו"
היה צ"ל, ויכל לשתות.
יתבאר ע"ד אומרים ז"ל (ברכות מ'). בפסוק (דברים יא, טו) "ונתתי עשב בשדך לבהמתך וגו", שצריך אדם להקדים לתת מזון לבהמתו, ואח"כ את עצמו.
ויש לך לדעת, כי דוקא דאין כאן סכנה או צער, אבל בסכנה או כשיש צער, קודם יש לחוש לצער ואח"כ לבהמתו.
ולזה כששאל האיש "הגמיעני... מעט", הרגישה הצדקת כי צמא למים היה ומצטער היה, לזה אמרה לו "שתה", וכשנתנה לו שיעור ששיערה כי ודאי אין כאן חשש לצער הצמא, "ותכל להשקותו ותאמר גם לגמליך אשאב", כי בגדר זה שאינך מצטער, אותם צריך להקדים. והוא שסמך ל"ותכל להשקותו" ותאמר גם לגמליך וגו'.
(אור החיים הקדוש)

"ותמהר ותער כדה אל השוקת ותרך עוד אל הבאר לשאוב ותשאב לכל גמליו"
ראה והתבונן בחכמת המוסר שהי ברבקה לנהוג כבוד הבריות, כי מתחלה שתה אליעזר ונשארו מים בכדה, ולא ידעה רבקה מה לעשות, אם תתן אלו המים הנותרים לגמלים, יהיה נראה כאילו היא מושה בהבמה לאדם להשקותם מכלי אחד, ואם תשפוך המים הנותרים לחוץ, הוא ג"כ העדר כבוד להיות מים הנותרים משתיתו נידונין כשופכין, ונתחכמה ותרך להשקות, ומכח הריצה הגדולה עשתה כאילו נפל הכד מאילו

ושמעתי דבר נאה ומתקבל, שבפעם הראשונה, הלכה רבקה לשאב מים לביתה, ומכיון שהיתה צדקת, עלו המים לקראתה, שלא תטרם בשאיבה, אבל אח"כ שאבה מים לשם "גמילות חסד", וקיי"ל (אבות ה, כג) "לפום צערא אגרא", ולפיכך לא עלו אז המים, כדי שתטרם יותר, ויהיה שכרה כפול. (אזנים לתורה)

"וירץ העבד לקראתה"
לפי שראה שעלו המים לקראתה - כפרשי"י ז"ל.

ובאור הענין, שידוע שדרך השואבים מים מן העין, שמקבלים המים היוצאים מן העין בכלי קטן, והוא הנקרא "שאיבה", ושופכין לתוך הכד עד שיתמלא ועולים. ונעשה נס לרבקה, כשירדה העינה, שיצאו מים רבים מן העין, עד שנתמלאה הבאר ההיא, ובוזה לעולם נראה כמו שעלו המים לקראתה, ואז לא הוצרכה עוד לשאוב בכלי קטן עד שיתמלא הכד, אלא מיד הכניסה כדה לתוך המים, עד שנתמלא ועלתה.

וכענין מה שיש מפורסם בזמנינו, במעין שאצל קבר הרב החסיד האר"ש שבזי זצ"ל, שהולכים אל עין המים של הרב הנוכח, מי שיש לו איזה חולי, או צער בר מינן כדי לרחוץ, ומי שנתקבלה תפלתו עולין המים לקראתו. באופן שיוצאים מים רבים מן העין פתאם, עד שיגיעו לחצי גופו או יותר, וזהו סימן לו שיתרפא, ואז יוצא בשמחה ונחמת ישועה, ובהיפך למי שלא נתקבלה תפלתו, שהוא נכנס אל העין, ואין שם אלא מים מפכים כדרכם כידוע.

וכמו כן הענין באבות, שהיו עולין המים לקראתם לנס ולאות. שהם המרבים שפע לעולם, ושהם ראויים לטובה מרובה, בלי שום טורח. (משכיו דורש)

"ותמהר ותער כדה אל השוקת ותרך עוד אל הבאר לשאוב ותשאב לכל גמליו"
ראה והתבונן בחכמת המוסר שהי ברבקה לנהוג כבוד הבריות, כי מתחלה שתה אליעזר ונשארו מים בכדה, ולא ידעה רבקה מה לעשות, אם תתן אלו המים הנותרים לגמלים, יהיה נראה כאילו היא מושה בהבמה לאדם להשקותם מכלי אחד, ואם תשפוך המים הנותרים לחוץ, הוא ג"כ העדר כבוד להיות מים הנותרים משתיתו נידונין כשופכין, ונתחכמה ותרך להשקות, ומכח הריצה הגדולה עשתה כאילו נפל הכד מאילו

"אל תאחרו אותי וה' הצליח דרכי"
שמעתי בשם הגאון מהר"מ בנעט זצ"ל, כיון שנתן להם ממדנות מפירות ארץ ישראל, ש"מ שהוא מחזיק ארם וסוריה כמו א"י, דאל"ה אסור להוציא פירות א"י לחו"ל (ב"ב צ"ו). וא"כ כיון שארם בכלל א"י, "תשב הנערה אתנו", ודפח"ת.
ואוסיף עליו תשובת אליעזר "אל תאחרו אותי", כי לעולם חו"ל הוא, והכל מעלין לא"י, ולא תאחרו אותי בחו"ל, והפירות לא הוצאתי אלא כי מסת הצורך למזונות צידה לדרך, אך "וה' הצליח דרכי", שקפצה לי ארעא (ב"ד ס' ו - סנהדרין צ"ה) ונשארו הפירות בידי, ואותן נתתי לכם. (חתם סופר)

מידה ונשפך, והיתה ממלאה בו מים, ובה נשאר אליעזר בכבודו. (של"ה הקדוש)

פעם באה אשה אחת אל "החורבה" לשאוב מים מהבור, ותחפש אחרי שואב המים ולא מצאתו, ותפגע ברבי זונדל שחשבתו על פי תלבשתו לזקן פשוט, אשר יאבה להשתכר בשאיבת המים, ותאמר לו: התשאב לי חמשה פחים מים בעשיריה אחת? "כן" - ענה הגר"ז, וימהר וישאב לה את המים, ככלותו לשאב, אמר לזקנה, שעכשיו אין לו צורך בשכר השאיבה, ולכן יקח ממנה את השכר, אחרי שישאב לה מים פעם שנית.

אחרי שבוע ימים, חקרה הזקנה אחרי שואב המים לשלם לו את העשיריה, נודע לה שהשואב היה "המורה הוראה רבי זונדל", ותתנפל לפניו לבקש סליחתו, והגר"ז חקק ואמר לה: יישר כוחך, שעל ידך נזדמן לי לעשות גמילות חסד בגופי כזה!
(תולדות הצריז"ס)

"ויהי כאשר שמע עבד אברהם את דבריהם ויקוד וישתחו לה"
למדנו דעת, לבלתי החזיק טובה ללבן ובתואל, כי אליו יתברך, אשר נתן כזאת בלבם להשיב לו. (אלשיך הקדוש)

"ויצא העבד כלי כסף וכלי זהב ובגדים ויתן לרבה"
אליעזר נתן לרבקה כלים יקרים של כסף וזהב, אבל בבגדים לא נאמר שהיו יקרים, שאין זה דרך התורה, שאשה תתבלט להראות עושרה.

וזהו מוסר השכל, שבימינו נשים מבזבזות כסף רב, לקנות בגדים מפוארים ויקרים לפי רוח הרחוב, והדבר נוגד דרכינו, שלבוש בנות ישראל הוא פשוט וצנוע. ועוד יש בזה לעורר עין הרע של בני אדם וכוחה להזיק רב מאד, והצניעות מצילה אותנו מעין רעה. (טעם ודעה)

וכך כותב "מסילת שרים" (פרק יג) המלבושים והקשיוטים, לא הזהירה התורה על יפים או על תבניתם, אלא שלא יהיה בהם כלאים, ויהיה בהם ציצית, ואז כולם מותרים.

אמנם, מי לא ידע שמלבישת הפאר והרקמה, תמשך הגאווה, וגם הזנות יגבל בה, מלבד תקנאה והתאווה והעושה הנמשכים מכל מה שהוא יקר על אדם להשיגו. וכבר אמרו ז"ל (ב"ר כ"ב ו') כיון שרואה היצחק אדם שתולה בעקבו, ממשמש בבגדיו ומסלסל בשעריו, אומר, זה שלי.

"אל תאחרו אותי וה' הצליח דרכי"
שמעתי בשם הגאון מהר"מ בנעט זצ"ל, כיון שנתן להם ממדנות מפירות ארץ ישראל, ש"מ שהוא מחזיק ארם וסוריה כמו א"י, דאל"ה אסור להוציא פירות א"י לחו"ל (ב"ב צ"ו). וא"כ כיון שארם בכלל א"י, "תשב הנערה אתנו", ודפח"ת.
ואוסיף עליו תשובת אליעזר "אל תאחרו אותי", כי לעולם חו"ל הוא, והכל מעלין לא"י, ולא תאחרו אותי בחו"ל, והפירות לא הוצאתי אלא כי מסת הצורך למזונות צידה לדרך, אך "וה' הצליח דרכי", שקפצה לי ארעא (ב"ד ס' ו - סנהדרין צ"ה) ונשארו הפירות בידי, ואותן נתתי לכם. (חתם סופר)

"נקרא לעברה ונשאלה את פיה" (כד, נז)
יש לדקדק, דהוליל ונשאל אותה, ומה ת"ל
"את פיה"

ואפשר דהיו מעוננים, ורצו לקסום מה
שיבוא לפיה, ואותם הדברים שתאמר, וכפי
נחש שלהם יעשו, ולהבדיל מעין דוגמא אמרו
(ברכות לד:): אם שגורה תפלתי וכו', ומשו"ה
תלו הדבר בפיה ולא בדעתה. ורבה שהיתה
חכמה וידעה רשעים, נתחכמה לומר תיבה
אחת לבד מבוררת "אלך". ותו לא, שלא
תהיה להם אחיזה. וכשמעם בטלה דעתם,
וימת חוש"ם, דבק לשונם, "וישלחו את
רבקה" ולא פצו פה, ודו"ק. (נחל קדומים)

**"ויספר העבד ליצחק את כל הדברים
אשר עשה" (כז, טו)**

למה לא סיפר העבד לאברהם כל מה שאירע
לו, אלא "ויספר העבד ליצחק את כל
הדברים אשר עשה", וזה מקום תימה, והלא
ראוי לו לספר לאברהם שהכל בזכותו.
ומה שני"ל ע"ד הפשט, כדי שלא יחזיק טובה
לעצמו, אלא סיפר ליצחק, ואמר לו, כבר
ידעתי, שקפיצת הארץ בהלכתי ובחזרתי,
בזכותך, משום (משלי יג, יב) "תוחלת
ממושכה מחלה לבי", והזמנת רבקה ורצון
בית אביה ורצונה מיד ללכת, בזכותך ובזכות
אביך, ואין צריך עוד להאריך ולומר אני
שטרחתי, אלא ה' שלח מלאכו לפני בזכותך
וזכות אביך, לכך נאמר "ויספר העבד ליצחק
וגו'.

אבל ע"ד הקבלה, יש בו סוד, יעוין במקומו
בספר הזוהר במדרש הנעלם.

ד"א "ויספר העבד ליצחק" ולא לאברהם,
שהיה לבו שלא על שלח זכה ליתן בתו
ליצחק, כמו שנא' "ואולי לא תאבה האשה",
ורז"ל (ב"ר נ"ט טו) דרשו "אלי תבא", ולא
היה כן, אלא נשלמה כונתו של אברהם אבינו
ע"ה ונזדמנה רבקה, והעבד היה מצטער שלא
זכה לידבק לזרעו של אברהם, לכך לא
האריך בסיפור, כל המצטער, שאינו רוצה
להרבות דברים מוקצר רוחו, לכך נאמר
"ויספר העבד ליצחק" ולא לאברהם. וזה
פשט נאות. נ"ל שהוא חזק וטוב מן הראשון,
ושניהם כאחד טובים. (צדה לדרך)

**"ויביאה יצחק האוהלה שרה אמו ויקח
את רבקה ותהי לו לאשה ויאהבה וינחם
יצחק אחרי אמו" (כד, טז)**

ודעתי בזה, כי דבר ידוע הוא, שהתורה אמרה
(לעיל ב' כד) "על כן יעזב איש את אביו ואת
אמו ודבק באשתו", וטבע הנשים הוא לשנוא
הכלות (עייין יבמות קי"ז) לפי שראויות כי
אשר טפחו ורבו בניהם, ועברו עליהם צרות
רבות ורעות, וביום ובלילה שינה בעיניהן
אינן רואות, לגדלם ולהניקם בדדי בתוליהן,
ומיד כשנשוא אשה, גם אלה תפשענה, ואז
ישע בנה בעת ההיא, ומתיחד עם אשתו
אשת נעוריו, ואמה נחפכה לו לאויבת. וזהו
אמרו ז"ל (מובא בראשית חכמה חופת
אליהו שער ד') כשתדור זאב עם כלב, תדור
כלה עם חמותה, לרמוז, כי כשיבוא משיחנו,
ויתקיים (ישעיה יא, ו) "וגר זאב עם כבש",
יתקיים (שם יא, ג) "יסרה קנאת אפרים",
וקנאת כלה עם חמותה.

וא"כ בכאן יפה אמר הכותב "ויקח את רבקה
ותהי לו לאשה ויאהבה"
אהבה נפשית כדון התורה, ואם שרה היתה
בחיים, איך תוכל לראות כי בנה היחיד
רצתה נפשה, יהי האוהב לרבקה יותר, וישכח

תגמולה ואהבתה וידבק באשתו. לזה אמר
כשראה יצחק שהיתה לו לאשה ויאהבה
אהבה גמורה, לקח נחמה גדולה אחר שמתה
אמו, כי טוב לה המות, משתראה בעיניה
יצחק בנה קשור ואהוב עם רבקה אשתו,
ומפרד אהבתו ממנה, וזהו "וינחם יצחק
אחרי אמו". והוא כפתור ופרח. (צרו המור)

**"אלה הם בני ישמעאל וגו' על פני כל
אחיו נפל" (כה, יח)**

במילים אלו מסתיימת הפרשה ואילו הפרשה
הבאה מתחילה במילים "ואלה תולדות
יצחק", הוא"ו מקשרת ביניהם ודרש בעל
הטורים וז"ל: לומר כשיפול ישמעאל
באחרית הימים אזי יצמח בן דוד שהוא
מתולדות יצחק. (בעל הטורים)

עניני שידוכין

מקור לזה שאין הכלה פוגשת ארוסה

"ותשא רבקה את עיניה ותרא את יצחק
ותפל מעל הגמל ותקח הצעיר ותתכס"
(בראשית כד, טז-סה) כיון שראתה רבקה
את יצחק, השמיטה את עצמה מעל הגמל,
ונפלה לארץ, ולקחה צעיפה וכיסתה פניה,
אחר כך עמדה, בספור הזה לימדה תורה דרך
ארץ צניעות, שראוי לאשה להתבייש
מארוסה, ושלא תתראה אליו עד שתינשא לו.
(רד"ק על התורה)

להינשא מה שיותר מהר

מין הגרא"מ שך זצ"ל, מורה לכל החתנים
שנכנסים אצלו אחרי התנאים, שיש לעשות
את הנישואין מה שיותר מהר, והוסיף מן
זצ"ל, שפעם היו צריכים לתפור את הכרים
והכסתות וכל המלבושים וכל זה לקח הרבה
זמן, אבל בימינו ביום אחד קונים הכל.
(הרב רפאל וואלף שליט"א מנאמני מרן
שליט"א)

הליכות והלכות

מדיני הדלקת נרות שבת

מצות חכמים להדליק נרות בערב שבת לכבוד
שבת קודש, וטעמי המצוה:

א. שלום בית – כשיש אור בבית קיים שלום
ולא כשיש חושך.

ב. כדי שלא יכשל באיזה דבר בחושך ויפול.
ולכן אף שמדליקים אור על שולחן האוכל
צריך שתהיה תאורה (ואפילו חשמלית)
בחדרי השינה כיון שהטעם השני (שלא יכשל)
קיים גם בחדרי שינה. המצוה מוטלת בעיקר
על האשה כיון שהיא מצויה בבית וכל צרכי
הבית עליה. טעם נוסף – האשה כיבתה נרו
של עולם (אדם הראשון) – תתקן בהדלקת
הנרות. אולם חיוב זה מוטל על כל בית, ולכן
בחורה ורוקה או בחור רווק הגרים לבד
חייבים בנרות שבת.

זמן ההדלקה מדליקים סמוך לשקיעה, ויש
שנוהגים 20 דקות לפני השקיעה, או 18 דקות
(זמן המודפס בלוחות בארה"ב) אבל מן הדין
אפשר להדליק החל מפלג המנחה שזה שעה
וברבע לפני הלילה (בלוחות רשום הזמן
המדויק) ולפני כן אין להדליק. ולכן בקיץ יש
להזהר להקפיד לא להקדים מן הזמן ההוא!
(כלומר, אף על פי שמכניסים שבת מוקדם

בימי הקיץ בכל זאת צריך להקפיד להדליק
רק לאחר זמן פלג המנחה).

הנרות צריכים להשאר דולקים עד סוף
הארוחה, ויש מחמירים להשאירם עד שילכו
לישון, ומכל מקום רווקים או משפחות
שאוכלים במקום אחר וישנים בביתם
צריכים להזהר שישארו הנרות דולקים עד
שיחזרו לביתם. אחרת תהיה ברכתם לבטלה
(לשון המ"ב ס' רס"ג ס"ק כ"ט).

יש נוהגים לברך ולאחר מכן מדליקים, ויש
מדליקים ורק אח"כ מכסה עיניה ומברכת,
וכן מנהגי האשכנזים וחלק מן הספרדים,
וישנם ספרדים שנהגו כמנהג הראשון, וכל
אחד ימשיך במנהגו.

מן הדין מספיק נר אחד אולם נהגו להדליק
שני נרות, אחד כנגד זכור, ואחד כנגד שמור,
ויש מוסיפים יותר לפי בני הבית או כנגד
מספר ימי השבוע, מכל מקום אישה שנהגה
להוסיף אסור לה לרדת ממספר הנרות
שרגילה להדליק, וכאשר מתארחת אצל
אחרות יכולה להדליק שני נרות בלבד
(שמירת שבת כהלכתה פרק מג סעיף ג).

מצוה מן המובחר להדליק נרות משמן זית
אך כל נר שמאיר יפה כשר למצוה.

לגבי נרות חשמל נחלקו הפוסקים, יש
מתיירים ויש אוסרים, ואם אדם אין לו נרות
אלא רק חשמל ידליק החשמל לדעת ה"אור
לציון" זצ"ל ולא יברך ויש מתיירים לברך
(ועיין שש"כ פרק מ"ג סעיף ד). אולם כתבו
בשם הגרש"י אורבך זצ"ל, וכן בעל ה"אור
לציון זצ"ל שמצבר או פנס מותר גם לברך
כיון שיש בהם את כל האנרגיה הדרושה.

והעיר בעל "תורת היולדת" שכל הדין הזה
על מנורת חשמל אבל לא על פלורסנט שזה
ודאי לא נחשב לנר.

קבלת שבת בהדלקה

לפי משמעות השולחן ערוך דעת הספרדים
שלא מקבלים שבת בהדלקה, אולם כתב
"באור לציון" שראוי שאשה תקבל שבת
בהדלקת הנרות, ורק בשעת צורך גדול תעשה
תנאי שהיא לא מקבלת שבת ודעת
האשכנזים אישה מקבלת שבת בהדלקת
הנרות ולכן מיד אחרי ההדלקה לא תכבה
את הגפרור שבו הדליקה הנרות, וגם לא
תאכל ולא תשתה מכיון שהתחייבה בקידוש,
וכן לא תתפלל מנחה כיון שקיבלה שבת. ואם
עושה תנאי לפני שמדליקה שלא מקבלת
שבת בהדלקה מותר לה לעשות תנאי זה.

ויש מהפוסקים שכתבו שאם מדליקה מיזמן
פלג מנחה ועד חצי שעה לפני השקיעה חייבת
לקבל שבת בהדלקה ואינה יכולה לעשות
תנאי (אור לציון).

גבר לא מקבל שבת בהדלקה ולכן מותר לו
לנסוע וכדו' לאחר הדלקת הנרות כמובן לפני
השקיעה. ויש מחמירים לעשות תנאי פעם
בשנה שלא מקבל שבת בהדלקה.

וגם בזה אם מדליק מוקדם מחצי שעה יש
שפסקו שלא יוכל להתנות שלא מקבל שבת
(אור לציון, וכן משמע בשש"כ).

אשה שקבלה שבת בהדלקה מותר לה (לפני
השקיעה) לבקש מאחר שלא קיבל שבת
שיעשה מלאכה בשבילה כגון להדליק או
לכבות אור וכדומה.

שבת שלום

ולמוד מהנה!!!

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845) 371-8313

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T. 845-352-7474 F. 845-371-8313	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי חכמים מוסלמים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589-8756 F. 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב

הלומדים בעמל וביגיעה ובחתימה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הנוח, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה. נא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכר למצוות. 845.352.7474

הנהגת המשודכים בין התנאים לנישואין:

חיזוק בלימוד התורה של הכתב סופר מתקופת השידוך על נישואין:

בקונטרס "משוש דודים" מסופר, שכאשר נכנס מרן הכתב סופר זי"ע, לפני החופה שלו להתברך מאביו בעיר קאמארען ת"י, שאלו אביו, שמואל וואלף, איזה מסכת אתה מסיים? (אז היה נוהג שכל חתן, לקח מסכת ללמוד מיום האירוסין עד החתונה שלו), ענה מרן הכתב סופר, לא למדתי מסכת, רק סיימתי משניות סדר טהרה.

כשמע אביו החת"ם את דבריו, זלגו עיניו דמעות שזכה לבן שהכין עצמו לחופה, בקדושה עילאית כזו בלימוד משניות סדר טהרה. והוסיף ואמר: דרך העולם בסיום הענין לעשות הדרן, בא נעשה הדרן, ההדרן הוא סדר זרעים ומסכת ברכות, יתן ה' ותזכה לזרע של קיימא דורי דורות, וכל הברכות שיברכו אותך בשמחתך יתקיימו.

ומרן הגרא"ם שך זצ"ל כותב במכתב, דאחרי האירוסין יש להרבות בלימוד מה שאפשר, והג"ר מרדכי גרוס שליט"א (מילי דביר הלולא פ"ה ס"ה) מעורר, שבזמן זה יתחזק החתן ביותר בלימוד התורה ועבודת השם, כפי שאמרו רבותינו, שבתקופת האירוסין יש להרבות בזכויות שיעמדו לו להקמת בנין ביתו עד ע"ד.

רוצים לקחת? השיב לה רבי חיים: לא, באמת לא, סעו נא לחיים ולשלום. יצאה שוב האלמנה לדרכה, והפעם עברה הנסיעה בשלום בלא כל תקלה.

עבר איזה זמן, והרבנית של רבי חיים נצרכה לעשות איזו נסיעה לעיר אחרת, והיתה זו העיר בה התגוררה אותה האלמנה, הרבנית אמו של רבי הלל. אמר לה רבי חיים בטרם נסיעתה: אם את כבר נוסעת לאותה עיר, סורי נא לבית האלמנה והציעי לה שנית את השידוך. הפעם היא בודאי תסכים, ואני נותן לך כח הרשאה לסכם את כל הענין...

תמהה הרבנית ואמרה לרבי חיים: אינני מבינה, הלא בעצמך ראית שאין היא מסכימה, מה טעם לחשוב שעתה כן תסכים? השיב לה רבי חיים בקול החלטי: לא, פשוט עתה בעיני שהיא תיאות לדבר. שאלה הרבנית: זו מניין לך? השיב לה רבי חיים: הלא חז"ל אומרים (אבות ב, ד) "בטל רצונך מפני רצונו, כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונך". בפעם ההיא, כשהיא באה לפני ואמרה לי בתמיחה: "וכי בכוח אתם רוצים", ענית לה באמת לא, כי מפני שהיא כל כך התעקשה - ראיתי בזה סימן שרצון שמים הוא שזה לא יהיה, שהרי אחרת היא לא היתה מתעקשת כל כך, ואם רצון שמים הוא שזה לא יהיה - הגעתי למסקנה שזהו מה שנאמר "בטל רצונך מפני רצונו" ולכן אמרתי לה שאני באמת לא רוצה לקחת אותו בכוח, כי אם הבורא יתברך לא רוצה- גם אני לא רוצה.

אבל אחרי זה חשבתי, אם אני ביטלתי את רצוני כפי שזה היה באמת, אולי מה שהיא לא רצתה שזה לא יהיה, אין זה רצון שמים אלא רצונה שלה, ואם זה רצונה - כי אז היא בוודאי כבר תסכים עכשיו, שכן יתקיים בי "כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונך", כי אני הרי כן רוצה, וזה בודאי יהיה... וכך אמנם היה, שהשידוך נעשה, ורבי הלל נעשה לחתנו של רבי חיים.... (ענבי הגפן)

מעשה חכמים

בטל רצונך מפני רצונו סיפור השידוך לבתו של רבי חיים מוואלוזין זצ"ל

והנה סיפור שמלהיב ומרענן יסוד זה הנזכר, כיצד השיג הגאון רבי חיים מוואלוזין, לשדך את בתו ולהשיאה עם הגאון הנודע בשעתו, ר' הלל מהורדנא.

ר' הלל זה, בהיותו בחור, נמנה עם טובי הלומדים בישיבתו של רבי חיים, והיה יתום מאביו. יום אחד באה אימו לבקרו בישיבה, ונכנסה לרבנית של הגר"ח לביקור נימוסין. שמע רבי חיים על כך ושח לרבנית: הנה, לאשה הרבנית, האלמנה הזו, יש בן בישיבה, והוא בחור טוב ומעולה ביותר, ומתאים מאוד לשידוך עבור הבת שלנו, לכן כדאי אולי שתיקח עמה דברים בענין, ותציע לה את השידוך. עשתה הרבנית כמצוות רבי חיים, ושוחחה עם האלמנה על כך, אלא שזו אמרה בוודאות ובתקיפות שאינה מסכימה.

אחרי זה נפרדה האלמנה מן הרבנית, ויצאה מוואלוזין לדרכה חזרה לביתה בעגלה. והנה, באמצע הדרך קרתה תקלה לעגלה, שנשבר אחד הגלגלים. כל הנוסעים נצטוו לרדת מן העגלה עד שתיקנו את הגלגל, לאחר עוד כברת דרך - שוב תקלה - נשבר ציר מן העגלה, ושוב ירדו ותיקנו, ולאחר שיצאו עוד פעם לדרך, גם תקלה שלישית אירעה: אחד מן הסוסים מת לפתע. הבינה מיד האלמנה - כבסיפורו של יונה הנביא, ואמרה "בשלי הרעה הזאת".

לא היססה ופנתה מיד חזרה לוואלוזין, הלכה אל רבי חיים ובאה לביתו, דפקה על שולחן והכריזה ושאלה: וכי בכח אתם

הילולא דצדיקא

יום שיש	יום שבת	יום ראשון	יום שני	יום שלישי	יום רביעי	יום חמישי
כו חשון רבי שלום לופס רבה הראשי של עכו רבי מנשה חבה שקיעה 4:39	כז חשון	כח חשון רבי יונה גירונדי מח"ם שערי תשובה רבי אור שרגא מחבמי פרם	כט חשון רבי יודיה מונסניגו מח"ם דבר אמת	ל חשון א' ראש חדש רבי מנשה לוי מבעלי התפילה והסליחות	א כסלו ב' ראש חדש	ב כסלו הרב וכתפול רבי אהרן קונטר ראש ישיבת ליקוד שקיעה 4:34

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה